

Cum să recunoaștem știrile false și să ne dezvoltăm gândirea critică?

Sugestie de activitate de învățare¹

În prezent, circulă foarte multe informații false legate de coronavirus pe rețelele de socializare. Elevii (și nu numai) citesc aceste informații fără să le treacă prin filtrul gândirii critice și le consideră adevărate sau amuzante. Această lecție arată cum putem distinge între știrile false și cele adevărate și care sunt consecințele împărtășirii informațiilor false.

Obiectivele aceste lecții sunt:

- Analizarea diferitelor tipuri de știri false
- Reflectarea asupra consecințelor împărtășirii știrilor false
- Dezvoltarea abilităților de identificare a știrilor false
- Dezvoltarea gândirii critice și a simțului responsabilității.

Descrierea lecției:

1. Elevii primesc link-ul: <https://cetateanul.intercultural.ro/resurse/fake-news/>.
Aici vor găsi două resurse:
 - a. Un material video care explică modul în care au circulat câteva știri false în legătură cu Covid-19 și felul în care ne putem da seama că astfel de știri sunt false.
 - b. Un chestionar în care sunt prezentate exemple de știri și informații despre care elevii trebuie să își exprime părerea și care oferă și răspunsurile corecte și explicații.
2. Elevii au sarcina de a urmări materialul video și a apoi de a răspunde la întrebările din chestionar.
3. După ce realizează aceste sarcini facilitați o discuție cu ei. Această discuție se poate realiza printr-o întâlnire facilitată de platforme audio-video precum Zoom, Teams, Skype, Hangouts, etc. sau printr-o discuție prin mesaje de tip text, folosind platforme precum WhatsApp, Email groups, Classroom etc. Discuția de reflecție se concentrează pe următoarele întrebări:
 - a. Cum v-ați descurcat la chestionar? V-a surprins vreunul dintre răspunsuri? Dacă da, care? De ce?
 - b. De ce sunt transmise informații false despre coronavirus pe rețelele de socializare?
 - c. Poate avea transmiterea acestor informații impact negativ asupra oamenilor? De ce? Dacă da, asupra cui?
 - d. Ce alte informații false care circulă pe internet mai cunoașteți (pe această temă sau pe alte teme)?
 - e. Cum v-ați dat seama că sunt false?
4. Temă: elevii au sarcina de a alege un articol pe orice temă (sau li se oferă unul sau mai multe articole de către profesor) și de a analiza articolul respectiv pornind de la Ghidul pentru analiza critică a articolelor din mass-media de mai jos. După ce răspund la întrebările respective elevii trebuie să decidă dacă articolul este valid sau nu.

¹ Adaptată după acest material publicat de Consiliul Europei: <https://rm.coe.int/lesson-plan-fake-news-eng/16809e21f8>

Ghid pentru analiza critică a articolelor din mass-media

Sursele

- Sunt sursele de informare clar prezentate?
- Se oferă suficiente informații despre context pentru ca cititorul să aibă o înțelegere de ansamblu a evenimentului prezentat în articol?
- Sunt sursele relevante și oferă perspective diferite?

Exprimare

- Conține articolul remarci rasiste, xenofobe sau dezumanizante?
- Incită articolul la ură sau violență?
- Se fac generalizări abuzive despre un grup de oameni pentru a-i prezenta într-o lumină negativă?
- Sunt folosite metafore pentru a ridiculiza și pentru a promova stereotipuri despre un anumit grup de oameni?
- Există o distincție clară între fapte și opinii?
- Este titlul scris într-un mod senzationalist, pentru a atrage atenția nejustificat?

Imagini

- Sunt imaginile relevante sau sunt scoase din context?
- Respectă imaginile demnitatea umană?
- Promovează imaginile diversitatea?

Statistici

- Sunt informațiile statistice de încredere?
- Se bazează pe un eșantion suficient de mare?
- Sunt relevante sau scoase din context?
- Sunt prezentate într-un mod exagerat?

Diversitate

- Oamenii intervievați în articol provin din medii diverse?
- Este etnia menționată în situații care (nu) sunt relevante? Media menționează adesea etnia unui individ atunci când comite o infracțiune, dar nu și atunci când realizează ceva pozitiv.

Aspecte generale

- Este evenimentul prezentat cu adevărat o știre sau e scris doar să atragă click-uri?
- Este articolul prezentat pornind de la premisa ca subiectul abordat este în sine negativ? Acest lucru se întâmplă adesea cu subiecte precum migrația.